

אבות תקנום

תמצית סוגיות ה"דף היומי"

מתוך "דרך ישרה" מסכת כתובות

דפים ו - י"ב, פרשת משפטים תשע"ה

דרך ישרה תמצית הדף

דף רז

*בעילה בתחילה בשבת. *ברכת חתנים.

א. רב ושמואל התירו בעילה בתחילה בשבת וכ"ש ביו"ט וכן הלכה, רבי יוחנן הורה לאיסור, ולרב פפא שרי רק ביו"ט מתוך שהותרה חבורה לצורך וה"ה שחיטת צבי משא"כ מוגמר. והשמועות 1. נותנים ארבע לילות עד מוצ"ש, ודחי דאיירי שכבר בעל וקמ"ל דשרי להכנס בפירצה דחוקה אפילו שמשיר צרורות. 2. חתן פטור מק"ש עד מוצ"ש אם לא עשה מעשה, ודחי דטריד משום שטרם בעל. 3. אם לא עשה מעשה ביום השני מהנישואין פליגי האם פטור מק"ש בלילה השלישי וזהו ליל שבת, ומחלוקתם לרבא האם מותר לבעול בתחילה בשבת ולאביי האם טרדא דמצוה פוטרת מק"ש. 4. הכונס בתולה פליגי אם מותר לבעול בתחילה בשבת, ור"ש מתיר ואינו פסיק רישא כיון שהרוב בקיאיין בהטיה והטרדא לשאינו בקי, וטעם שושבינין ומפה שמא לא יטה ויהיה דם ויאבד. 5. מפס מורסא להוציא ממנה ליחה שרי, ודחי דהתם פקיד ועקיר משא"כ דם דאע"ג דפקיד מיהו לא עקיר.

ב. הלכות ברכת חתנים 1. מברכים כל שבעה בבתולה אף שנישאת לאלמון ובבחור שנשא בתולה, אבל באלמון לאלמנה יום אחד. 2. הברכה בעשרה דילפינן מבעוץ או שנאמר מקהלות גבי מקור. 3. בברכת אירוסין פליגי האם לא חותמים כמו ברכת המצוות או שחותמין כמו בקידוש.

דף ח

*זמני ברכת חתן. *ברכות אבלות.

א. זמני הברכות בחתן 1. בבית האירוסין מברכים ברכת אירוסין ומברכים ברכת חתנים ביהודה כיון שמתייחד עמה, והיכן שטורח או אם קים ליה שלא יחזרו בהם אומר שהשמחה במעונו. 2. לפני החתונה, מברך שהשמחה במעונו משעת נתינת השעורים במים לצורך החתונה. 3. בחתונה מברכים שבע ברכות ופליגי האם מברך יוצר האדם, ופלוגתייהו אי הויא חדה יצירה או האם אזלינן בתר מחשבה. 4. כל שבעת הימים אומרים שבע ברכות רק אם יש פנים חדשות, ואם לאו אומר רק שהשמחה במעונו ואשר ברא. 5. "א דבכולם חותם בברוך, ואינה הלכה. 6. עד שלושים יום אומר שהשמחה במעונו אפילו אם הזמין סתמא. 7. כל י"ב חדש, אומרים דווקא אם הזמין מחמת הלולא, ובברית לא אומרים דטרידי משום צערא דינוקא.

ג. הברכות בבית האבלים 1. בעינין שיהיו עשרה והאבלים מצטרפים בברהמ"ז ובשורה ואינם מצטרפים ברחבה, ושייכא ברכת רחבה בכל ימי השבעה אם באו פנים חדשות. 2. מתורגמניה דר"ל בירך כנגד הנפטר שחשוב להתפס על הדור, שבחו של הקב"ה, אבלים, מנחמים וכנגד כל ישראל. 3. תקנו בבית האבל שלש כוסות יין כדי לפתוח בני מעיו, שלש לשרות אכילה, ארבע כנגד ברהמ"ז, ובתחילה הוסיפו עוד ארבע כוסות פרנסים ביהמ"ק ור"ג, ולאחר מכן ביטלו.

ג. דף ט"י

*פתח פתוח. *המעשים בבתולים. *המעלות.

א. דיני האומר שמצא פתח פתוח 1. נאמן לאסרה וזהו באשת כהן או שאביה קיבל קדושין פחות מבת ג', וקמ"ל דאמרין קים ליה בכך, ואין ראייה מהא דחיישינן לאיקרובי דעתיה ש"מ שבא לאוסרה עליו דדלמא זהו בטענת דמים. 2. אשה נאסרת על בעלה בסתמא ע"י שתי עדים אבל בקנוי וסתירה סגי בעד אחד, והאומר פתח פתוח הוא כשני עדים, ומייתי דבמעשה דוד ובת שבע היתה מותרת כיון דהויה אונס וכן שכתב גט קודם שיצא למלחמה. 3. נאמן להפסידה כתובתה דחכמים הם האמינוהו כיון שאין אדם טורח בסעודה ומפסידה, ומייתי שבגליל יכול לטעון טענת בתולים וזהו להפסידה כתובתה ודחי דלמא בטענת דמים.

ג. המעשים בבתולים ופתח פתוח 1. רב נחמן הלך בחור שהיה בקי בהטיה. 2. ר"ג אמר שמא הטיה ומצאת פתוח או שבמזיד עקרת לדשא. 3. לא מצא דם וכבסו מהש"ז וראו דם. 4. אמרה שעדיין היא בתולה, והושיבה ע"פ חבית יין ולא היה ריחה נודף. 5. היתה ממשפחת דורקטי, וא"ל זכה במקחך ואשריך שאינך בא לידי ספק נדה או נתחייבת כיון שבניה מועטין. 6. רבי בשני בצורת, הכניסום למרחץ והאכילום ואח"כ בעל ומצא דם.

ג. המעלות בדברים 1. מטר, משקה מרוה מזבל מעדן וממשיך. 2. מזבח, מזיח גזירות מזין מחבב ומכפר עונות. 3. תמרים, משחנן משביעים משלשלן מאשרן ולא מפנקן, ומבטלות מחשבה רעה חולי מעים ותחתוניות, ומי שאוכלת תמרים אל יורה אבל לאחר האכילה מעלי.

ג. דף י"א

*הנשים ושיעור כתובתן. *זכין בגר קטן. *מוכת עץ והכיר.

א. סוגי הנשים ושיעור כתובתן ודין טענת בתולים 1. כתובת בתולה מאתים, והויה דרבנן לפיכך גובה מזיבורית, ולרשב"ג הויה דאורייתא דקאמר שהנושא אשה בקפוטקיא וגירשה בא"י נותן לה ממעות קפוטקיא ולמ"ד דרבנן נותן ממעות א". 2. בתולה שהיא אלמנה גרושה וחלוצה מהאירוסין, כתובתן מאתיים ויש להם טענת בתולין. 3. וכן: גיורת שבויה ושפחה שהיו פחות מגיל שלש, ויש להם טענת בתולין. 4. גדול שבא על קטנה, וקטן שבא על גדולה. 5. כתובת מוכת עץ לר"מ מאתים ולחכמים מנה, ודעת רב שאף קטן הבא על הגדולה עשאה מוכת עץ, ולשמואל אין מוכת עץ בבשר. 6. בתולה אלמנה מהנישואין, כתובתן מנה ואין להן טענת בתולין. 7. גיורת מעל גיל שלש, כתובתה מנה ואין להם טענת בתולים. 8. דף יב, הכהנים גבו לכתולותיהן ארבע מאות וזו וחכמים לא מיחו בידם וכן נהגו משפחות המיוחסות בישראל, ואלמנת כהנים מנה ובתחילה גבו מאתים.

ג. גר קטן מטבילין אותו לדעת ב"ד ומדין זכין, וכאשר הגדילו יכולים למחות. והשמועות 1. מאי קמ"ל והרי תנינא דזכין לאדם שלא בפניו, ותירץ דאפילו שעבדא בהפקירא נחא ליה, ה"מ בגדול שטעם איסורא אבל לקטן הויה זכות. 2. מתני' בגיורת פחותה מבת שלש, מוקי שהתגיירה עם אביה

דניחא לה בכך. 3. כתובתה מאתים ותאכל בגיותה, ודחי לאחר שגדלה ולא מיחתה, ולאידך משום שלא תהא קלה בעיניו להוציאה. 4. יש לה קנס הי'נ כאשר תגדל, ולאידך יש לומר מטעם חוטא נשכר.

ג. כתובת מוכת עץ לר"מ מאתים ולחכמים מנה, והדין בהכיר 1. לרמי בר חמא המחלוקת בהכיר דר"מ מדמה לבוגרת שלא נעשה בה מעשה בידי אדם ורבנן מדמו לבעולה שהרי נעשה בה מעשה אבל בלא הכיר לכו"ע אין לה כלום דהוי מקח טעות, ודחי דפליגי באומרת מוכת עץ אני דלר"ג נאמנת ש"מ יש לה כתובה. 2. לל"ק דרבא לר"מ מאתים אף בלא הכיר ולרבנן בהכיר מנה ואם לא הכיר אין לה כלום, והדר ביה רבא. 3. לל"ב דרבא אף בלא הכיר לר"מ מאתים ולרבנן מנה, דמייתי גבי הוצאת שם רע שאם יש עדים שזינתה תחתיו נסקלת, זינתה מעיקרא אין לה כתובה דהויא מקח טעות, ואם נמצאת מוכת עץ כתובתה מנה ואתי כרבנן ובלא הכיר.

ד. כנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה, לרבה כתובתה מנה ולרב אשי זהו רק היכא שכנסה ראשון או שנכנסה לחופה. ומפרשינן אהיכא קאי 1. על הברייתא שיש עדים שלא נסתרה, או שלא שהתה כדי ביאה. 2. על משנתינו דבתולה מהנישואין שנכנסה לחופה ולא נבעלה אין לה טענת בתולים, ואמרינן למ"ד דפליגי במשנה לא פליגי בברייתא דש"מ אף שיכל לומר שסמך על העדים מ"מ יש לה כתובה.

דף יב

*מנהגים ביהודה. *המח' בנאמנות אשה. *תובע ואיני יודע.

א. מנהגי המקומות ביהודה 1. במשנתינו, החתן אוכל אצל חמיו שלא בעדים ומתייחד עמה. 2. בברייתא, היו מיחדים אותם שעה לפני החופה, כדי שיהא לבו גס בה. 3. מעמידים שתי שושבינין למשמש את החתן והכלה בכניסתן לחופה. 4. השושבינים ישנים בבית של החתן והכלה. וקתני כל שלא נהג כמנהג הזה אינו יכול לטעון טענת בתולים ואמרינן תני כל שנהג, או שנהג מנהג יהודה בגליל, או תני כל שלא מושמש.

ג. המח' במשניות בפירקין בנאמנות אשה דלפי רבן גמליאל ורבי אליעזר נאמנת ולרבי יהושע עליה להביא ראיה 1. לא מצא בתולים, הוא טוען מקח טעות והיא טוענת נאנסתי. 2. דף יג, היא טוענת מוכת עץ והוא אומר דרוסת איש. 3. מדברת, היא טוענת שהיה כהן וחשדינן שהוא פסול. 4. מעוברת, היא טוענת שנתעברה מכהן וחשדינן שמעוברת מפסול.

ג. האומר מנה לי בידך והלה אומר איני יודע, לרב יהודה ור"ה חייב דברי ושמא ברי עדיף, ולר"נ ורבי יוחנן פטור דאמרינן אוקי ממונא בחזקת מריה. ואמרינן כמאן אתיא 1. להו"א מ"ד ברי עדיף כר"ג גבי כתובה ומ"ד אוקי ממונא כרבי יהושע. 2. למסקנא אף מ"ד אוקי ממונא אתי כר"ג, דהתם איכא מגו דמוכת עץ וכן חזקת כשרות משא"כ כאן, וה"נ מסתברא דתרוייהו הלכתא.

שאלות לחזרה ושינון

- דף ו- ז
- א. המח' בבעילה בתחילה בשבת והשמועות (8)
- ב. הטבלת גר קטן מדין זכין והשמועות (4)
- ג. המח' בכתובת מוכת עץ והדין בהכיר (3)
- ד. המח' בכנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה ואהיבא קאי (2)
- דף ח
- א. זמני הברכות בחתן (7)
- ב. הברכות בבית האבלים (3)
- דף ט- י
- א. דיני האומר שמצא פתח פתוח (3)
- ב. המעשים בבתולים ופתח פתוח (6)
- ג. המעלות בדברים (3)
- דף יא
- א. הנשים ושיעור כתובתן וטענת בתולים
- ב. הטבלת גר קטן מדין זכין והשמועות (4)
- ג. המח' בכתובת מוכת עץ והדין בהכיר (3)
- ד. המח' בכנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה ואהיבא קאי (2)
- דף יב
- א. מנהגי המקומות ביהודה (4)
- ב. המחלוקות במשניות שבפירקין בנאמנות אשה (4)
- ג. המח' במנה לי בידך ואומר איני יודע וכמאן אתיא (2)

הושלמה סדרת "דרך ישרה" על כל הש"ס! יצאו לאור בס"ד מסכתות:

מכות שבועות	יבמות	ברכות עם מחודדין בפ"ד.
עבודה זרה הוריות	כתובות	שבת מהדורה חדשה.
מחודדין בפ"ד	נדרים	עירובין
זבחים	נזיר סוטה	פסחים
מנחות	גיטין	שקלים ר"ה
חולין	קידושין - עם תורתך שעשועי, סימני הדף, ותוספתא	יומא
בכורות עם הקדמות ומושגים	בבא קמא	סוכה
ערכין-תמורה	בבא מציעא	ביצה תענית
כריתות-מעילה	בבא בתרא א-ב	מגילה-פורים עם מדרש, תוספתא, ותמצית מוחר יין לרמ"א
נדה	סנהדרין א-ב עם "יש סדר לגמרא" ותמצית כל המסכתא.	מו"ק חגיגה

ניתן להשיג: בטל' 054-8479220, ת.ד. 5053 בני ברק, yesodot100@gmail.com מחיר: 5 ₪.

חיבורים נוספים מבית "דרך ישרה":

- נשיח בחוקין** 1270 מצוות לפי כל השיטות של מוני תרי"ג המצוות.
- בחקותין אשתעשע** - על תרי"ג מצוות, לשיטת בה"ג ואזהרות ר"ש אבן גבירול.
- עתים לתורה** - לוחות ללימוד יומי לכל יהודי, עם הרב מרדכי גנוט שליט"א.
- שירת ישראל** - סוגיות מסכת ב"ק.
- קיצור חרדים** מנוקד ומסודר.
- קיצור אלשין רות**
- קיצור אלשין אסתר**
- קיצור אלשין איכה**
- בקרוב בס"ד על שה"ש וקהלת.
- ניתן להצטרף לקהל הקוראים, ולקבל את העלון במייל: yesodot100@gmail.com
- באהבת תשגה תמיד** - שיחות באהבת תורה ודרכי זכירתה מהגאון רבי בונים שרייבר שליט"א.
- איזוהי דרך ישרה** - כיצד ללמוד לשנן ולזכור, עם הכנה למסכת מכות.
- הקדמות ומושגים** - סדר קדשים, ובקרוב בס"ד על סדרי זרעים וטהרות.